

EEN VREEMD VIS-IOEN

DIY-LESPAKKET - 2E GRAAD LAGER ONDERWIJS

HANDLEIDING

Met dit pakket kan je als leerkracht zelfstandig je klasgroep rondleiden door het museum. Dat doe je aan de hand van een **educatieve speurtocht**. Met open en gesloten opdrachten verkennen de leerlingen enkele hoogtepunten van het museum en duiken ze dieper in het kernverhaal van de visserij. Wat houdt het werk van een visser in? Wat vangt hij? Is zijn werk gevaarlijk? Wat moet hij ervoor kennen en kunnen?

De speurtocht flitst de leerlingen 100 jaar terug in de tijd en sluit daarmee aan bij de sfeer die de voorwerpen (grotendeels uit het verleden) creëren. Toch is het visserijverhaal dat de kinderen zo leren kennen eerder tijdloos.

De speurtocht is gespreid over alle zalen. In vier zalen werken de kinderen intensief enkele opdrachten af, in andere zalen verkennen ze de inhoud met een algemene opdracht. Via de Kinderkajuit komen de kinderen terug naar het heden. Met de spelelementen gaan ze er zelf aan de slag als (moderne) visser: ze staan er aan het roer van een visserschip, gooien een net uit en verkopen de gevangen vis in een viswinkel ... Na het bezoek aan het museum kan je buiten nog het Vissershuisje met zijn moes- en kruidentuin bekijken. Daar gaan de kinderen toch weer even terug in de tijd en ontdekken ze hoe veel vissers en hun gezinnen ongeveer 100 jaar geleden leefden, dus ook de periode waarnaar de speurtocht verwijst.

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen actief meewerken, doorlopen ze het museum het best in groepjes van drie, maximaal vier leerlingen. Per zaal zijn er minstens vijf opdrachten voorzien, zodat alle groepjes steeds aan het werk blijven. Je vindt de speurtocht in de bijlage. Er zijn vijf versies. Alle groepjes krijgen dezelfde opdrachten, maar ze zijn steeds anders geordend, zodat de groepjes elkaar zo weinig mogelijk in de weg lopen. De kinderen mogen in elke zaal dus vrij rondlopen. Jij schuift wel steeds met de hele groep op van zaal naar zaal.

Deze handleiding bevat ook tips en inspiratie om het bezoek aan het museum voor te bereiden en het achteraf uit te breiden en/of af te sluiten. Aan elke activiteit zijn de relevante onderwijsdoelen gekoppeld.

Het lespakket bestaat daarmee uit drie delen:

- + tips om het bezoek voor te bereiden;
- + het bezoek aan het museum, met opdrachten op maat van de 2e graad lager onderwijs;
- + tips om het bezoek in de klas af te ronden.

VOORBEREIDING

+ Kondig het bezoek aan.

+ Voer met de kinderen een kringgesprek en vertrek vanuit de volgende vragen: Wie eet er weleens vis? Welke vis? En waar komt die dan vandaan? Hoe belandt die vis op hun bord? Wie zorgt daarvoor?

Het maakt niet uit of de antwoorden correct zijn of niet, maar geef aan dat ze die antwoorden in het NAVIGO-museum zullen ontdekken.

+ Je kan de kinderen als voorproefje al enkele filmpjes van bewoners van het museum tonen. Je vindt ze via deze link: <https://www.navigomuseum.be/nl/een-kijkje-achter-de-schermen-van-de-navigo-aquaria>

+ Bespreek de do's & don'ts van een museumbezoek. De klas is waarschijnlijk niet alleen in de zalen. Ze moeten dus rekening houden met de andere bezoekers.

Grijp terug op eerdere museumbezoeken. Aan welke afspraken moesten de kinderen zich toen houden? Leg uit wat NAVIGO Visserijmuseum verwacht.

Wat mag wel en wat niet in het museum?

+ Je mag rondlopen om dingen te zoeken.

Stap rustig, met je benen een beetje wijd, zoals vissers.

Zo sta je stevig en krijg je zeebenen.

+ Kijk goed uit je doppen.

Alles wat je ziet, kan belangrijk zijn.

+ Een visser werkt altijd in een team.

Blijf dus samen met je groepje en blijf in dezelfde zaal als je leerkracht.

+ Je mag zachtjes praten en met elkaar overleggen.

+ Soms mag je dingen aanraken. Dat zal de leerkracht zeggen (de afgietsels van de vissen op de muur bij de aquaria).

+ Verdeel de leerlingen in groepjes van maximaal drie à vier. Doe dat al vooraf. Zo kunnen ze in het museum meteen van start gaan. Hou bij de samenstelling van de groepjes rekening met de sterktes van de kinderen, zodat alle groepjes aan elkaar gewaagd zijn. Benadruk dat de leerlingen binnen elk groepje moeten samenwerken.

+ Print per leerling of per groepje een exemplaar van de werkblaadjes (recto verso) af en niet ze samen. De kinderen werken samen, maar vullen (als ze elk een exemplaar krijgen) wel zelf hun blaadjes in. Als elk groepje maar één exemplaar heeft, laat dan in elke zaal een ander kind noteren.

Het museum voorziet een klembord per kind. Zorg er wel voor dat elke leerling zelf een balpen meeneemt.

+ Print voor jezelf het plan van het museum af en het exemplaar met de modelantwoorden (van visser Fernand). Lees de opdrachten ook al eens door.

Onderwijsdoelen

Sociale vaardigheden – domein relatiewijzen

1.2 De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.

1.3 De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders.

Nederlands – luisteren

1.6 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een voor hen bestemde instructie voor een buitenschoolse situatie.

MUSEUM

Het museum strekt zich uit over drie verdiepingen.

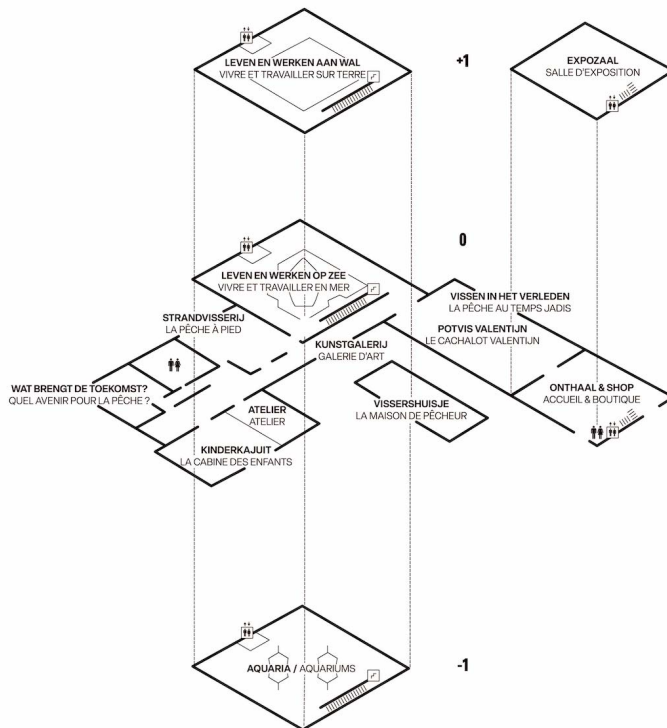
Via het **onthaal** kom je het museum binnen en verlaat je het ook weer.

De eerste zaal belicht **Potvis Valentijn** en de **geschiedenis van de visserij**.

In de volgende zaal, **Leven en werken op zee**, ontdek je rond een vissersschip wat vissers nodig hebben om te varen en te vissen.

De zaal erboven, **Leven en werken aan wal**, vertelt dan weer over de mensen die achterblijven op het land: hoe ze leven, de vis verkopen en wat de visserszonen op de visserijschool leren.

Bij de **Aquaria** (onder het schip) ontmoet je vissen en andere dieren uit de Noordzee.

Strandvisserij toont hoe de getijden het strand steeds weer veranderen en hoe de vissers er werken.

In **Wat brengt de toekomst?** bekijk je de 'schatten' van een strandjutter. De interviews over de uitdagingen voor de visserij zijn geschikt voor 12 +.

De **Kunstgalerij** brengt werken van kunstenaars over de zee en de vissers samen.

In de **Kinderkajuit** ervaren de kinderen zelf het werk van een visser: ze staan aan het roer van een schip, gooien het net uit, verkopen de gevangen vis in de winkel ...

Het **Vissershuisje met moes- en kruidentuin** bereik je via het onthaal. Je ontdekt er hoe vissersgezinnen zowat honderd jaar geleden leefden.

BEZOEK

+ In het museum is plaats om de jassen en rugzakken van de kinderen veilig op te bergen. Je krijgt er ook genoeg klemborden voor je klas.

+ Het bezoek start in de eerste zaal, met **Potvis Valentijn** en **Vissen in het verleden**. Herhaal er de do's & don'ts van het museumbezoek.

+ Laat de kinderen in hun groepje de inleiding op de speurtocht lezen. Tijdens een zwaar onweer is de klas naar het verleden geflitst, 100 jaar terug in de tijd. Daar zullen de kinderen enkele vissers en hun gezinnen bijstaan. Elk groepje helpt een andere visser (Fernand, Lowie, Henri, Theo of Kamiel). Met de opdrachten verzamelen ze een code. Daarmee kunnen ze terug naar deze tijd.

Verwijs zeker naar het **Vissershuisje** buiten. De meeste vissers woonden in die tijd in zo'n huisje, ook hun visser.

+ Geef duidelijk aan dat de kinderen in elk groepje de opdrachten samen moeten uitvoeren.

+ Om ervoor te zorgen dat de groepjes elkaar niet te veel in de weg lopen, voeren ze de opdrachten het best in de aangegeven volgorde uit: 1, 2, 3 ...

+ Geef de kinderen ongeveer 5 minuten om zelf deze zaal te verkennen. Pas in de volgende zaal gaan ze echt aan het werk.

+ Als je ziet dat al twee klassen of meer in een zaal bezig zijn, ga dan eerst naar een andere zaal. Help de groepjes dan wel om het juiste blaadje in hun speurtocht te vinden.

+ Ga door naar **Leven en werken op zee**. Loop daar eerst samen met de hele klas door de zaal via de rechterkant en benoem kort wat je er ziet: kleren, boekjes, zeekaarten ... Zo weten de kinderen straks makkelijker waar ze moeten zijn. De meeste groepjes beginnen hun speurtocht immers niet aan het begin van de zaal.

Leg uit dat een grote tekst op een rode achtergrond steeds een nieuw deel van het visserijverhaal inleidt en dat de tentoongestelde voorwerpen en filmpjes daarbij horen. Bij de voorwerpen staat ook steeds een kort tekstje, dat vertelt wat dat voorwerp is en waarvoor het dient.

+ Zet de leerlingen aan het werk. Benadruk dat ze in dezelfde zaal als jij moeten blijven. Je schuift samen met de hele klas door naar de volgende zaal. Als een groepje klaar is, laat het dan rustig rondkijken tot ook de rest rond is. Maar vraag hun wel om je dat even te melden. Zo behoud jij het overzicht.

+ Ook de volgende zaal, **Leven en werken aan wal**, op de 1e verdieping, loop je het best eerst met de hele klas door. Bij de andere zalen is dat niet nodig.

+ Neem de trap naar beneden naar de **Aquaria**. De kinderen mogen aan de 3D-modellen van de vissen aan de muur voelen, maar let erop dat ze de dieren in de aquaria met rust laten.

+ Loop via de trap en de centrale gang door naar **Strandvisserij**.

+ Bij de installatie van strandjutter Aäron (**Wat brengt de toekomst?**) en de **Kunstgalerij** in de centrale gang hebben de groepjes één algemene opdracht.

+ Verzamel daarna de groepjes bij de deur van de **Kinderkajuit**. Laat hen één voor één de code (OD.2 NVGVSSRMSM, de medeklinkers van OD.2 NAVIGOVISSERIJMUSEUM) in je oor fluisteren of tonen en laat hen groepje per groepje met een dikke proficiat binnen in de ruimte, waar ze het werk van een visser kunnen ervaren.

+ Verzamel de klemborden en berg ze terug op in de box bij de ingang.

+ Bezoek buiten nog het **Vissershuisje**. Dat is te klein voor de hele klas. Splits daarom de groep in tweeën. Eén groep gaat binnen, de andere bekijkt de moes- en kruidentuin en de nestkastjes. Wissel na enkele minuten om.

Geraamde tijdsindeling

- 5' Inleiding + herhaling do's & don'ts
- 5' Potvis Valentijn en Vissen in het verleden
- 15' Leven en werken op zee
- 15' Leven en werken aan wal
- 15' Aquaria
- 10' Strandvisserij
- 5' Wat brengt de toekomst?
- 5' Kunstgalerij
- 10' Kinderkajuit
- 5' Vissershuisje

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – mens, ik en mezelf

1.3° De leerlingen tonen in concrete situaties voldoende zelfvertrouwen, gebaseerd op kennis van het eigen kunnen.

Mens en maatschappij – mens, ik en de anderen: in groep

1.7° De leerlingen hebben aandacht voor de onuitgesproken regels die de interacties binnen een groep typeren en zijn bereid er rekening mee te houden.

Mens en maatschappij – maatschappij, historische tijd

3.9° De leerlingen tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.

Mens en maatschappij – brongebruik

5.1. De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.

Muzische vorming – beeld

1.2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.

Nederlands – luisteren

1.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.

Nederlands – lezen

3.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschriften en jeugencyclopédieën.

Nederlands – schrijven

4.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): een formulier invullen met informatie over henzelf.

4.6 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhoud.

Nederlands - strategieën

5.3 De leerlingen kunnen bij de eindtermen luisteren, lezen, spreken en schrijven de volgende strategieën inzetten: tijdens het luisteren, lezen, spreken en schrijven hun aandacht behouden voor het bereiken van het doel.

Wetenschappen & techniek – natuur, algemene vaardigheden

1.1 De leerlingen kunnen gericht waarnemen met alle zintuigen en kunnen waarnemingen op een systematische wijze noteren.

Wetenschappen en techniek – natuur, levende en niet-levende natuur

1.4 De leerlingen kennen in hun omgeving twee verschillende biotopen en kunnen er enkele veel voorkomende organismen in herkennen en benoemen.

Wetenschappen en techniek – kerncomponenten van techniek

2.5 De leerlingen kunnen illustreren dat technische systemen evolueren en verbeteren.

Leren leren

2 De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.

3 De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie (ook andere dan teksten) verwerven en gebruiken.

Sociale vaardigheden – domein samenwerking

3 De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

NAVERWERKING IN DE KLAS

Hieronder vind je enkele suggesties om het bezoek aan het NAVIGO Visserijmuseum af te ronden, te verdiepen of aan te vullen in de klas.

+ Nabespreking

Overloop de speurtocht. Of bespreek het bezoek met de vragen hieronder. Stel eventueel een mindmap op rond het centrale thema 'bezoek visserijmuseum' en vul aan met trefwoorden.

Stel (enkele van) de volgende vragen of laat de kinderen zelf vertellen.

- + Waarover gaat het museum?
- + Welke dieren leven in zee? Vergeet ook de potvis niet.
- + Eten we ze allemaal?
- + Lijken de vissen in de aquaria (en dus in de zee) op de vis in de winkel? Waarom wel/niet?
- + Hoe gaan vissers de zee op? Zijn de schepen nu anders dan die van vroeger? Hoe voeren ze toen? En hoe voer de *OD.1 Martha*?
- + Hoe heet het schip in het museum?
- + Welke kleren dragen de vissers? En waarom?
- + Hoe zorgen vissers voor hun veiligheid bij stormweer?
- + Wat betekent 'truntewunten'? Waarom mogen vissersvrouwen niet truntewunten?
- + Hoe 'praatten' ze vroeger met andere schepen?
- + Wat leren de kinderen op de visserijschool?
- + Waarom verandert het strand voortdurend? Hoe heet dat? En wat verandert er dan?
- + Op welke manieren vissen vissers op het strand?
- + Welke spullen vinden strandjutters op het strand? Hoe komen die dingen daar?
- + Hoe leefden de gezinnen van de vissers vroeger?
- + Willen de kinderen zelf nog iets toevoegen?

Laat elk kind (of duo's of kleine groepjes) een kleine tekening maken of een kort tekstje schrijven over een item op de mindmap. Verdeel de items over de leerlingen of laat hen zelf kiezen. Knip de tekeningen en tekstjes uit en plak ze op of rond de mindmap. Hang die op in de klas.

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – mens, ik en mezelf

1.1° *De leerlingen drukken in een niet-conflictgeladen situatie, eigen indrukken, gevoelens, verlangens, gedachten en waarderingen spontaan uit.*

Mens en maatschappij – maatschappij, historische tijd

3.9° *De leerlingen tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.*

Muzische vorming – beeld

1.4° *De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.*

1.6 *De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.*

Nederlands – luisteren

1.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.*

Nederlands – spreken

2.3 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) het gepaste taalregister hanteren als ze: over een op school behandeld onderwerp aan de leerkracht verslag uitbrengen.

2.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.

Nederlands - lezen

3.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschriften en jeugencyclopédieën.

Nederlands – schrijven

4.4 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): voor een gekend persoon een verslag schrijven van een verhaal, een gebeurtenis, een informatieve tekst.

Nederlands - strategieën

5.3 De leerlingen kunnen bij de eindtermen luisteren, lezen, spreken en schrijven de volgende strategieën inzetten: tijdens het luisteren, lezen, spreken en schrijven hun aandacht behouden voor het bereiken van het doel.

+ Logboek

Vissers moeten elke dag een logboek bijhouden. Dat is een soort dagboek waarin ze schrijven waar ze gevestigd hebben, hoelang, wat ze er gevangen hebben en hoeveel ... Zo kunnen ze achteraf bijvoorbeeld nalezen waar ze veel vis gevangen hebben.

Laat ook de kinderen (alleen, in duo's of in een klein groepje) een logboek opstellen over hun uitstap naar het museum (en de zee).

+ Wanneer zijn ze vertrokken op school? Met welk vervoermiddel? Hoelang waren ze ongeveer onderweg?

+ Hoelang heeft hun bezoek aan het museum geduurd? Wat hebben ze er gedaan? Hoeveel en welke zalen (hoofdthema) hebben ze er bezocht?

+ Wat vonden ze het leukst, mooist, boeiendst? Wat het minst? (Geef die info ook door aan het museum.)

+ Wat hebben ze die dag nog gedaan? Hoelang duurde dat?

Laat één kind / duo / groepje een item voorstellen aan de rest. De anderen corrigeren of vullen aan. Werk zo de verschillende items af en geef de leerlingen daarna even de tijd om hun logboek aan te passen of aan te vullen.

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – maatschappij, tijd

3.1. De leerlingen kunnen de tijd die ze nodig hebben voor een voor hen bekende bezigheid realistisch schatten.

Nederlands – schrijven

4.4 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): voor een gekend persoon een verslag schrijven van een verhaal, een gebeurtenis, een informatieve tekst.

+ Walvissen

Tijdens het bezoek is weinig aandacht besteed aan potvis Valentijn, de indrukwekkende walvis in de eerste zaal. Dat maken we hier goed. Potvis Valentijn spoelde in 1989 aan op het strand van Koksijde. Potvissen leven eigenlijk niet in de Noordzee. Het is er niet diep genoeg. Ze eten vooral grote pijlintkvisen en die vinden ze diep in de oceaan.

Toch zwemmen er zo nu en dan potvissen en andere grote walvissen in de Noordzee. Ze zijn op doorreis, zijn verdwaald of ze zijn ziek. En heel af en toe belandt er één op het strand. In dit lespakket van de Nederlandse organisatie SOS Dolfijn voor de groepen 5 en 6 (dus voor de 2e graad van het Vlaamse LO) leren de kinderen meer over de walvissen in de Noordzee. Het pakket bestaat uit drie lessen van elk 30 à 40 minuten.

+ Les 1 – Welke walvissen zwemmen in de Noordzee? Wat eten ze?

De les bestaat uit een introductie met vraag naar voorkennis, gelinkt aan een mindmap, een werkblad gekoppeld aan een filmfragment, praatplaten waarmee de inhoud nog eens wordt doorgenomen en een spel om de les af te sluiten en de volgende les in te leiden.

+ Les 2 – Welke gevaren (vervuiling, visserij, lawaai, klimaatverandering) bedreigen hen?

In die les verkennen de leerlingen de gevaren eerst zelf en vervolgens aan de hand van een praatplaat. Daarnaast bevat de les een test over microplastics in tandpasta of douchegeel en een debat.

+ Les 3 – Wat is SOS Dolfijn en hoe proberen zij de walvissen te helpen?

Die les vertrekt van enkele artikels en filmfragmenten over SOS Dolfijn en laat de kinderen kort een onderwerp presenteren.

Je kan je beperken tot enkele elementen. De handleiding, het werkblad, de filmfragmenten en andere benodigdheden zijn te vinden via: <https://lespakketten.basisonderwijs.online/de-walviswereld-dichtbij-sos-dolfijn.html>

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – brongebruik

5.1. *De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.*

Nederlands – luisteren

1.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.*

1.7 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een voor hen bestemde informatieve tv-uitzending.*

1.8 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een discussie met bekende leeftijdgenoten.*

Nederlands – spreken

2.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.*

2.9° *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) het gepaste taalregister hanteren als ze op basis van vergelijking, hetzij met hun eigen mening, hetzij met andere bronnen: in een gesprek kritisch reageren op de vragen en opmerkingen van bekende volwassenen.*

Nederlands – lezen

3.1 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.*

3.4 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij schoolopdrachten.*

Wetenschappen en techniek – natuur, levende en niet-levende natuur

1.3 *De leerlingen kunnen in een beperkte verzameling van organismen en gangbare materialen gelijkenissen en verschillen ontdekken en op basis van minstens één criterium een eigen ordening aanbrengen en verantwoorden.*

1.4 De leerlingen kennen in hun omgeving twee verschillende biotopen en kunnen er enkele veel voorkomende organismen in herkennen en benoemen.

1.6 De leerlingen kunnen illustreren dat de mens de aanwezigheid van organismen beïnvloedt.

1.7 De leerlingen kunnen de wet van eten en gegeten worden illustreren aan de hand van minstens twee met elkaar verbonden voedselketens.

Wetenschappen en techniek – milieu

1.24 De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.

Leren leren

2 De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.

3 De leerlingen kunnen op systematische wijze samenhangende informatie (ook andere dan teksten) verwerven en gebruiken.

Sociale vaardigheden – domein samenwerking

3 De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.

+ Plastic soep

Bij de installatie van strandjutter Aäron in het museum kwam het plastic afval in zee al ter sprake. Als je met de kinderen over het strand hebt gelopen, heb je waarschijnlijk ook troep gevonden: op het strand en in zee. Dat is slecht nieuws, want vissen en andere zeedieren eten het.

Het lespakket 'Aan de slag met plasticsoep!' van de Nederlandse Plastic Soup Foundation legt speels uit waarom we zoveel plastic gebruiken, wat de gevolgen daarvan zijn en hoe iedereen die plastic soep kan verkleinen.

Het pakket bestaat uit twee lessen (15' en 45') met een animatiefilmpje, handleiding en online tool, en twee optionele activiteiten ('Trash Hunt': zelf plastic rapen en beschrijven & 'Minder plastic': het eigen plasticgebruik onder de loep nemen en verminderen). De les is bedoeld voor de groepen 5 en 6 van het Nederlandse basisonderwijs, dus voor het 3e en 4e leerjaar. Je vindt alles via:

<https://www.plasticsoupfoundation.org/wat-wij-doen/educatie/plasticsoep-lesmateriaal-basisonderwijs/>

Daaraan kan je het filmfragment (08'42") over plastic in ons lichaam (uit de Ketnetreeks 'Stel je voor') koppelen. In het filmpje onderzoeken wetenschappers de piepkleine stukjes plastic in de plas van presentatrice Gloria Monserez. Iedereen heeft wel van die plastic stukjes in zijn lichaam. Ze zijn afkomstig van de plastic verpakking van ons voedsel, maar ook van de vis die we eten. Het plastic in zee verdwijnt niet, maar het breekt af tot piepkleine stukjes die de vissen (en wij dus ook) via het water en hun voedsel binnenkrijgen. Zie:

<https://www.ketnet.be/kijken/s/stel-je-voor/1/stel-je-voor-s1a5>

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – brongebruik

5.1. De leerlingen kunnen op hun niveau verschillende informatiebronnen raadplegen.

Nederlands – luisteren

1.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.

1.7 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een voor hen bestemde informatieve tv-uitzending.

1.8 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een discussie met bekende leeftijdgenoten.

Nederlands – spreken

2.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) het gepaste taalregister hanteren als ze: vragen van de leerkracht in verband met een behandeld onderwerp beantwoorden.

Nederlands – lezen

3.1 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.

3.4 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde school- en studieteksten en instructies bij schoolopdrachten.

Wetenschappen en techniek – milieu

1.23° De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid om in de eigen klas en school zorgvuldig om te gaan met afval, energie, papier, voedsel en water.

1.24 De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met het milieu.

1.26° De leerlingen tonen respect en zorg voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.

Leren leren

2 De leerlingen kunnen op systematische wijze verschillende informatiebronnen op hun niveau zelfstandig gebruiken.

4 De leerlingen kunnen eenvoudige problemen op systematische en inzichtelijke wijze oplossen.

+ Knutselactiviteiten

+ Laat de kinderen enkele zeedieren uit de aquaria knutselen:

<https://www.ladylemonade.nl/vissen-knutselen-zeedieren-maken-zee-water-dieren/>

Met duidelijke stappenplannen.

+ In het museum leerden de kinderen enkele platvissen kennen, zoals pladijs en tong. Ze hebben een afgeplat lijf, waarmee ze graag op of zelfs in het zand liggen. Hun ogen staan allebei aan de bovenkant van hun lijf en puilen uit, zodat ze met beide ogen boven het zand kunnen kijken. Een getekend overzicht van enkele platvissen vind je op:

<https://www.ecomare.nl/verdiep/leesvoer/dieren/dieren-van-de-wadden/platvissen/>

(Wat in Nederland een schol heet, noemen wij een pladijs.)

In deze knutselactiviteit vouwen de kinderen een platvis van papier. De handleiding met stappenplan is te vinden op klascement.be (met dank aan Ann Verloo):

<https://www.klascement.net/downloadbaar-lesmateriaal/37792/platvis-vouwen/?previous>.

+ De platvissen en garnalen in de aquaria zijn echte camouflagekampioenen. Ze hebben de kleur van de bodem en graven zich in het zand in. Deze geschilderde vissen willen met hun kleuren net opvallen. Te vinden op klascement.be (met dank aan Peter Perik):

<https://www.klascement.net/downloadbaar-lesmateriaal/64159/vissen-met-warme-en-koude-kleuren/?previous> Daarmee leren de kinderen ook het verschil tussen warme en koude kleuren en eventueel tussen primaire, secundaire en tertiaire kleuren.

+ De *OD.1 Martha* is in een storm beland. Laat de kinderen het schip knippen, plakken en schilderen: <https://www.ladylemonade.nl/voertuigen-knutselen-auto-vliegtuig/> > onder aan de pagina.

+ Laat de kinderen met plastic vondsten of plastic afval een kunstwerk over de zee maken. Laat hen kijken naar de kleuren en de vormen van de plastic voorwerpen: wat zien ze erin?

Enkele voorbeelden zijn te vinden op de website van de afvaljuf: afvaljuf.nl

Onderwijsdoelen

Muzische vorming – beeld

1.4° *De leerlingen kunnen plezier en voldoening vinden in het beeldend vormgeven en genieten van wat beeldend is vormgegeven.*

1.5 *De leerlingen kunnen beeldende problemen oplossen, technieken toepassen en gereedschappen en materialen hanteren om beeldend vorm te geven op een manier die hen voldoet.*

1.6 *De leerlingen kunnen tactiele, visuele impressies, ervaringen, gevoelens en fantasieën op een beeldende manier weergeven.*

Nederlands – luisteren

1.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.*

+ Recept

Bereid met de kinderen een visburger met zure haring of gerookte vis (makreel, haring ...).

+ Dit heb je nodig:

- + Pistolets, sandwiches of een groot platbrood, dat je in genoeg stukken kan verdelen.
- + Zure haringen of gerookte makreel- of haringfilets. Vermijd de volledige vissen. Die bevatten vaak nog graten. Pas de hoeveelheid aan het aantal kinderen in je klas aan. Per kind is 50 gram meer dan genoeg.
- + Gekookte rode biet (pak van 500 gram), in genoeg plakjes verdeeld.
- + Een pot appelmoes (lieft zonder suiker).
- + Een sausje van mayonaise, yoghurt, peper, zout en eventueel groene kruiden.
- + Messen, per kind één. Gebruik gewone (onscherpe) messen.
- + Soeplepels, per kind één.

+ Zo doe je het:

- + Snijd het broodje doormidden.
- + Smeer een grote lepel appelmoes op (de binnenkant van) de onderste helft.
- + Beleg met een plakje vis en een schijfje rode biet.
- + Smeer er een lepel yoghurtsaus over uit.
- + Leg er de andere helft van het broodje bovenop.

Smakelijk!

Onderwijsdoelen

Nederlands – luisteren

1.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie op een persoonlijke en overzichtelijke wijze ordenen bij een uiteenzetting of instructie van de leerkracht.*